

Ξενοφῶν, Ἑλληνικά 4.1.32-33

Επικίνδυνες συμμαχίες

Κατά τη διάρκεια της εκστρατείας του Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησιλάου εναντίον των Περσών (396-394 π.Χ.) ο Πέρσης σατράπης Φαρνάβαζος σε συνάντησή του με τους Έλληνες στρατιωτικούς ηγέτες διαμαρτύρεται, γιατί δέχεται επίθεση από ανθρώπους με τους οποίους είχε συνεργαστεί παλαιότερα και τους θεωρούσε φίλους.

Ὡς Ἀγησίλαε καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι, ἐγὼ ὑμῖν, ὅτε τοῖς Ἀθηναίοις ἐπολεμεῖτε, φίλος καὶ σύμμαχος ἐγενόμην, καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν τὸ ὑμέτερον χρήματα παρέχων ἰσχυρὸν ἐποίουν, ἐν δὲ τῇ γῇ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ ἵππου μαχόμενος μεθ' ὑμῶν εἰς τὴν θάλατταν κατεδίωκον τοὺς πολεμίους. Καὶ διπλοῦν ὥσπερ Τισσαφέρνους οὐδὲν πώποτε μου οὔτε ποιήσαντος οὔτ' εἰπόντος πρὸς ὑμᾶς ἔχοιτ' ἂν κατηγορῆσαι. Τοιοῦτος δὲ γενόμενος νῦν οὕτω διάκειμαι ὑφ' ὑμῶν ὥς οὐδὲ δεῖπνον ἔχω ἐν τῇ ἐμαυτοῦ χώρᾳ, εἰ μὴ τι ὦν ἂν ὑμεῖς λίπητε συλλέξομαι, ὥσπερ τὰ θηρία. Ἄ δὲ μοι ὁ πατήρ καὶ οἰκήματα καλὰ καὶ παραδείσους καὶ δένδρων καὶ θηρίων μεστοὺς κατέλιπεν, ἐφ' οἷς ἡύφραινόμην, ταῦτα πάντα ὁρῶ τὰ μὲν κατακεκομμένα, τὰ δὲ κατακεκαυμένα. Εἰ οὖν ἐγὼ μὴ γιγνώσκω μήτε τὰ ὅσια μήτε τὰ δίκαια, ὑμεῖς δὲ διδάξατέ με ὅπως ταῦτ' ἐστὶν ἀνδρῶν ἐπισταμένων χάριτας ἀποδιδόναι.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ὦ Ἀγησίλαε καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι,
Αγησίλαε καὶ ὅλοι οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι,

ὅτε ἐπολεμεῖτε τοῖς Ἀθηναίοις, ἐγὼ ἐγενόμην φίλος καὶ σύμμαχος ὑμῖν,
ὅταν πολεμοῦσατε τοὺς Ἀθηναίους, ἐγὼ ἤμουν φίλος καὶ σύμμαχός σας,

καὶ παρέχων χρήματα (ὑμῖν), ἐποίουν μὲν τὸ ναυτικὸν τὸ ὑμέτερον ἰσχυρὸν,
καὶ δίνοντας χρήματα, ἔκανα τὸ ναυτικὸ τὸ δικό σας ἰσχυρό,

ἐν δὲ τῇ γῇ αὐτὸς μαχόμενος ἀπὸ τοῦ ἵππου
ἐνὼ στὴν ξηρὰ ὁ ἴδιος πολεμώντας ἀπὸ το ἄλογο

κατεδίωκον τοὺς πολεμίους μεθ' ὑμῶν εἰς τὴν θάλατταν.
καταδίωκα τοὺς ἐχθροὺς μαζί σας στὴ θάλασσα.

Καὶ (οὐκ) ἔχοιτε ἄν κατηγορῆσαι μου ὥσπερ Τισσαφέρνους
Καὶ δε θα μπορούσατε νὰ κατηγορήσετε ἐμένα ὅπως τὸν Τισσαφέρνη

οὔτε ποιήσαντος οὔτ' εἰπόντος πρὸς ὑμᾶς πώποτε οὐδὲν διπλοῦν.
οὔτε ὅτι ἔκανα οὔτε ὅτι εἶπα σὲ σας ποτέ τίποτα δόλιο.

Γενόμενος δὲ τοιοῦτος νῦν διάκειμαι ὑφ' ὑμῶν οὔτω
Κι ἐνὼ υπήρξα τέτοιος τώρα ἀντιμετωπίζομαι ἀπὸ ἐσᾶς ἐτσι

ὥς οὐδὲ δεῖπνον ἔχω ἐν τῇ ἐμαυτοῦ χώρᾳ,
ὥστε οὔτε δεῖπνο δὲν ἔχω στὴ δική μου χώρα,

εἰ μὴ συλλέξομαι τι ὧν ἄν ὑμεῖς λίπητε,
εἴαν δε συγκεντρώσω κάτι ἀπὸ ὅσα τυχόν ἐσεῖς ἀφήνετε πίσω,

ὥσπερ (συλλέγονται) τὰ θηρία.
ὅπως ἀκριβῶς τὰ θηρία.

Ἄ δέ καὶ καλὰ οἰκήματα καὶ παραδείσους μεστοὺς καὶ δένδρων καὶ θηρίων,
Καὶ ὅσα καὶ ωραῖα σπίτια καὶ κήπους γεμάτους καὶ ἀπὸ δέντρα καὶ θηρία,

κατέλιπεν μοι ὁ πατήρ
ἀφησε σὲ μένα ὁ πατέρας μου

ἐφ' οἷς ηὐφραινόμην,
με τὰ ὁποῖα εὐχαριστιόμουν,

πάντα ταῦτα ὁρῶ τὰ μὲν κατακεκομμένα, τὰ δὲ κατακεκαυμένα.
ὅλα αὐτὰ τὰ βλέπω ἄλλα νὰ ἔχουν κοπτεῖ ἐντελῶς, κι ἄλλα νὰ ἔχουν κατακαεῖ.

Εἰ οὖν ἐγὼ μὴ γινώσκω μήτε τὰ ὅσια μήτε τὰ δίκαια,
Ἀν λοιπὸν ἐγὼ δε γνωρίζω μήτε τὰ ὅσια μήτε τὰ δίκαια,

ὑμεῖς δὲ διδάξατέ με ὅπως ταῦτ' ἐστίν
ἐσεῖς ὁμῶς ἐξηγήσετε μοὺ πῶς αὐτὰ εἶναι (ἐνέργειες)

ἀνδρῶν ἐπισταμένων ἀποδιδόναι χάριτας.
ἀνθρώπων που γνωρίζουν καλὰ νὰ ἀνταποδίδουν τὶς ευεργεσίες.

Ερμηνευτικά σχόλια

«τε τοῖς Ἀθηναίοις ἐπολεμεῖτε:»

Ο Φαρνάβαζος αναφέρεται στη βοήθεια –σε χρήμα και εξοπλισμό– που πρόσφεραν οι Πέρσες στους Λακεδαιμονίους κατά τον Πελοποννησιακό πόλεμο. Η βοήθεια αυτή αφενός αντιστάθμισε την υπεροχή των Αθηναίων στη θάλασσα, αφετέρου έδωσε στους Πέρσες τη δυνατότητα να παρέμβουν στα ελληνικά πράγματα λίγες δεκαετίες μετά την ανεπιτυχή προσπάθειά τους να κατακτήσουν την Ελλάδα.

«Τισσαφέρνους»:

Ο Τισσαφέρνης, Πέρσης σατράπης της Λυδίας και της Καρίας κατά την τελευταία φάση του Πελοποννησιακού πολέμου, προσπάθησε να μειώσει τις πιθανότητες νίκης των Σπαρτιατών περιορίζοντας την περσική βοήθεια προς αυτούς, επειδή φοβόταν ότι, αν οι Σπαρτιάτες νικούσαν τους Αθηναίους, θα προσπαθούσαν να ελευθερώσουν κατόπιν τις ελληνικές πόλεις της Μ. Ασίας από τους Πέρσες. Όταν αργότερα ο βασιλιάς των Περσών αποφάσισε να ενισχύσει φανερά τους Σπαρτιάτες, αντικατέστησε τον Τισσαφέρνη και διόρισε σατράπη της Λυδίας τον Κύρο τον Νεότερο. Στην ασταθή και, κατά τους Σπαρτιάτες, ανέντιμη συμπεριφορά του Τισσαφέρνη ο Φαρνάβαζος αντιπαραθέτει τη δική του συνεπή φιλία.

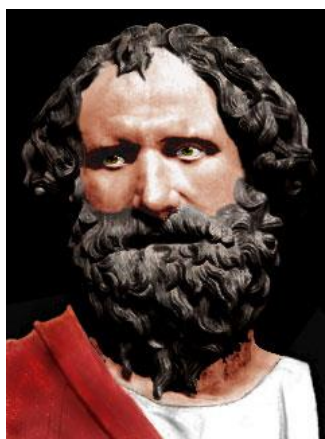
«παραδείσους»:

Περσικής καταγωγής λέξη που χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από τον Ξενοφώντα. Αναφέρεται στις περιφραγμένες κατάφυτες εκτάσεις αναψυχής που διατηρούσαν οι Πέρσες βασιλείς και αξιωματούχοι, όπου φιλοξενούνταν και άγρια ζώα που χρησίμευαν ως θηράματα. Ήδη κατά την πρώιμη Ελληνιστική εποχή η λέξη παίρνει τη σημασία του κήπου, τόσο κυριολεκτικά, όσο και μεταφορικά για τον χαρακτηρισμό του Κήπου της Εδέμ.

arxaia-latinika.gr

Ερωτήσεις κατανόησης

1. Ο Φαρνάβαζος βρίσκεται σε δύσκολη θέση μετά την επίθεση των ελληνικών δυνάμεων και επικαλείται τις προηγούμενες υπηρεσίες του προς τους Σπαρτιάτες. Ποιους στόχους εξυπηρετεί αυτή η επίκληση;
2. Σε ποια κατάσταση έχει περιέλθει ο Φαρνάβαζος σύμφωνα με το κείμενο; Ποια απορία του προξενεί η κατάσταση αυτή και πώς τη διατυπώνει;

ΟΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΥΤΕΡΕΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ (μέρος β')

1. ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Υποθετικές ονομάζονται δευτερεύουσες προτάσεις, οι οποίες δηλώνουν την προϋπόθεση ή τον όρο που απαιτείται, για να ισχύει το περιεχόμενο της προσδιοριζόμενης πρότασης

Η υποθετική πρόταση λέγεται **υπόθεση**, ενώ η προσδιοριζόμενη λέγεται **απόδοση**. Υπάρχει μεταξύ τους μία σχέση αιτίου και αποτελέσματος.

✓ **Ο συνδυασμός τους αποτελεί τον υποθετικό λόγο.**

- Εισάγονται με: **εί, εάν, αν, ήν**

- Εκφέρονται με: **Οριστική** (εισαγωγή: **εί**)
Ευκτική (εισαγωγή: **εί**)
Υποτακτική (εισαγωγή: **εάν, αν, ήν**)

- Συντακτική θέση: **επιρρηματικοί προσδιορισμοί της προϋπόθεσης στην πρόταση εξάρτησης τους.**

π.χ. Εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί.

Ἦν ἐγγύς ἔλθῃ θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θνήσκειν.

2. ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Χρονικές ονομάζονται οι δευτερεύουσες προτάσεις που προσδιορίζουν χρονικά ή χρονικοϋποθετικά το περιεχόμενο μια άλλης πρότασης (συνήθως κύριας). Ανάλογα με τη χρονική σχέση των δύο προτάσεων δηλώνεται:

- i) **Το προτερόχρονο** (η πράξη που δηλώνει η χρονική πρόταση έγινε πριν την πράξη που δηλώνει η προσδιοριζόμενη πρόταση).
- ii) **Το σύγχρονο** (οι δύο πράξεις εξελίσσονται συγχρόνως).
- iii) **Το υστερόχρονο** (η πράξη που δηλώνει η χρονική πρόταση έγινε μετά την πράξη που δηλώνει η προσδιοριζόμενη πρόταση).

- Εισάγονται με: **ότε, όποτε, ήνίκα, όπηνίκα, έν ω** → **σύγχρονο**
έπει, έπειδή, έξ, οϋ, άφ'οϋ, ώς → **προτερόχρονο**
έως, έστε, άχρι, μέχρι → **υστερόχρονο**
όσάκις, όποσάκις → **αόριστα επαναλαμβανόμενο**

- Εκφέρονται με τις ίδιες εγκλίσεις που εκφέρονται και οι υποθετικές
Οριστική (πραγματικό γεγονός)

Υποτακτική + αοριστολογικό αν (προσδωκόμενο ή αόριστη επανάληψη στο παρόν και στο μέλλον)

Ευκτική (αόριστη επανάληψη στο παρελθόν ή απλή σκέψη του λέγοντος)

Απαρέμφατο (εισάγονται με το σύνδεσμο πριν και η κύρια πρόταση είναι συνήθως καταφατική)

- Συντακτική θέση: **επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου στην πρόταση εξάρτησης τους.**

Η σύνταξη του **πριν**.

- α) **πρίν + οριστική ή υποτακτική** (η κύρια πρόταση είναι αρνητική).
- β) **πρίν + απαρέμφατο** (η κύρια πρόταση είναι καταφατική).

π.χ. Καί επί το άκρον άναβαίνει Χειρίσοφος, **πρίν** τινας αίσθέσθαι τών πολεμίων.

3. ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αναφορικές ονομάζονται οι δευτερεύουσες προτάσεις που το περιεχόμενο τους αναφέρεται σε κάποιον κύριο ή δευτερεύοντα όρο μιας άλλης πρότασης.

- **Εισάγονται με:**

Αναφορικά επιρρήματα: **ώς, ὥσπερ, ὅπως, ὅπου, ἥ, ὅπη, οἷ, ὅθεν, ὁπόθεν** κ.α.

- **Εκφράζουν:** Αιτία (αιτιολογικές)

Σκοπό (τελικές)

Αποτέλεσμα (αποτελεσματικές – συμπερασματικές)

Υπόθεση (υποθετικές)

- ✓ Αυτό που εκφράζουν βρίσκεται σε συνάρτηση με τον τρόπο εκφοράς τους και τη συντακτική τους θέση.

π.χ. Αναφορικές Συμπερασματικές:

Οὐδείς οὕτως ἀνόητος ἐστί, ὅστις πόλεμος πρό εἰρήνης αἰρεῖται.

(Εκφέρεται ὅπως οι απλές συμπερασματικές και δηλώνει το αποτέλεσμα)

